

Assent, Bekkevoort

Langerode-Zandstraat

Programma van Maatregelen

Auteur:

B. Belis

J. Siemons

1 Inleiding

In opdracht heeft Vlaams Erfgoed Centrum in augustus 2023 een nota opgesteld naar de archeologische waarde van de toekomstige afgraving en ophoging voor de nivellering van het terrein (afb. 1). De nota bestaat uit een proefsleuvenonderzoek. Het is uitgevoerd naar aanleiding van de voorgenomen afgraving en ophoging voor de nivellering van het terrein.

De nota volgt op een reeds bekrachtigde archeologienota, bestaande uit een bureaustudie en landschappelijk bodemonderzoek uitgevoerd door het Vlaams Erfgoed Centrum in 2018.¹

Afb. 1. Aanduiding van het uit te voeren archeologisch onderzoek op het plan van de bestaande toestand op het terrein.

¹ Van Bavel, J. en Miedema F. 2018; <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/7490>

2 Uitgevoerd vooronderzoek

2.1 Resultaten van het bureauonderzoek

Op basis van de ontstaansgeschiedenis van de streek en de overige landschappelijke gegevens is er een potentie op archeologische resten uit het Jong-, Midden- en Laat-Paleolithicum, en- Mesolithicum. Resten uit deze periodes bevinden zich aan het oorspronkelijk maaiveld waarbij deze zich manifesteren in de vorm van vuursteen en houtskoolconcentraties. De afstand tot de beek, namelijk circa 230 m, valt binnen de afstandszone van 250 m, wat de eventuele kans versterkt. Daarnaast zijn er enkele CAI-meldingen betreffende vondsten uit het Laat-Paleolithicum en Mesolithicum die net aan deze beek liggen en die dichtbij het plangebied worden weergegeven. Er bestaat de mogelijkheid dat deze archeologische resten niet meer intact zullen voorkomen ter hoogte van het noordelijke, westelijke en zuidelijke gedeelte van het plangebied omwille van de voorbereiding van de ophoging/stortterrein die hier heeft plaatsgevonden. Resten vanaf het Neolithicum tot en met de Middeleeuwen kenmerken zich door een sporenniveau en zullen zich manifesteren in de vorm van overblijfselen van nederzettingen, kuilen, putten en erfafscheidingen etc. Organische resten (zoals bot, hout, leder en textiel) zullen door een hoge waterhuishouding goed geconserveerd zijn. Andere typen indicatoren (aardewerk) zijn waarschijnlijk ook goed geconserveerd. Archeologische grondsporen (diepe paalsporen, waterputten et cetera) zijn het beste zichtbaar juist onder de bouwvoor. Doordat het plangebied gelegen is in een vrij laag en nat gebied zal de kans op eventuele bewoningssporen vanaf het Neolithicum tot en met de Middeleeuwen vrij laag zijn. Andere type sites uit deze periodes kunnen echter wel mogelijk zijn.

Aan het plangebied kan dus een hoge verwachting gekoppeld worden ten aanzien van mogelijke vuursteensites uit het Jong, Midden- en Laat-Paleolithicum, en- Mesolithicum in het zuidelijke gedeelte van het plangebied omdat de Afa- en V-bodems vrij jonge bodems zijn die bovendien nog eens redelijk laag zijn gelegen. Verder is er een algemene verwachting van sporenniveaus uit het Neolithicum tot en met de Late Middeleeuwen. Afgeleid uit de historische kaarten is het plangebied tot circa 1840 onbebouwd en in gebruik als akker- en/of weiland. Vanaf circa 1840 kent het plangebied bebouwing dat doorheen de jaren af en toe veranderd. Er kan aangenomen worden dat resten uit de Nieuwe Tijd zullen samenhangen met de bewoning uit de 19e eeuw en later. Door het vastgestelde potentieel aan kenniswinst wordt een vooronderzoek met/zonder ingreep in de bodem noodzakelijk en nuttig geacht. Er werd als eerste stap een landschappelijk bodemonderzoek geadviseerd.

2.2 Resultaten van het landschappelijk booronderzoek

Teneinde deze verwachting te toetsen en aan te vullen werd binnen het plangebied een landschappelijk bodemonderzoek met 18 boringen tot 150 cm –mv uitgevoerd. Uit de 16 geslaagde boringen bleek dat de beekdal- en leembodems lokaal redelijk intact waren gebleven. Delen van het onderzochte plangebied zijn archeologisch gezien redelijk intact en hebben hun verwachting behouden. Eventuele diepere archeologische niveaus zijn niet meer aanwezig. Dieperliggende tertiaire afzettingen bevatten geen begraven bodems meer, waardoor er van uitgegaan kan worden dat potentiële archeologische resten geërodeerd zullen zijn. Dit betekent dat er geen verwachting meer is op Laat-Paleolithische of Mesolithische vindplaatsen. Hierdoor is er slechts sprake is van één potentieel archeologisch niveau aan de top van de beekafzettingen. Dit niveau begint direct onder de bouwvoor of de ophogingslagen. Op basis van de redelijke intactheid van de leembodem, en het afgedekte beekdal en de archeologische verwachting van het plangebied, adviseert het Vlaams Erfgoed Centrum een vervolgonderzoek in de vorm van proefsleuven voor de intacte delen van het plangebied.

2.3 Resultaten van het proefsleuvenonderzoek

Omdat er een potentieel aan archeologisch waardevolle contexten was, is een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Hierbij werden er tien sleuven en twee kijkvensters uitgegraven om uitspraak te doen over de aanwezigheid van archeologische sporen. In totaal werden elf archeologisch relevante sporen aangetroffen. Het gaat om vijf greppels, vier kuilen, een vloer en een muur. De bewaringstoestand van de sporen is matig tot slecht. De bodem binnen het plangebied is relatief zwaar verstoord waardoor oudere sporen volledig of deels verdwenen zijn. De enkele structuren die werden herkend kunnen gelinkt worden aan een woonerf dat binnen het plangebied aanwezig is op de Atlas der Buurtwegen. De overige sporen kunnen globaal vanaf deze periode gedateerd worden.

Door de afwezigheid van structuren en de matige bewaring is er geen potentieel voor kennisvermeerdering in de vorm van vervolgonderzoek. Het Vlaams Erfgoed Centrum adviseert daarom een vrijgave van het terrein.

Afb. 2. Allesporenkaart van het proefsleuvenonderzoek.

2.4 Geplande werken

De geplande werken bestaan uit het nivelleren van het terrein om later te verkopen als bouwgrond. Hierbij wordt het archeologisch niveau verstoord.

2.5 Bepaling van de maatregelen

Het bureauonderzoek stelde voor het plangebied een verwachting op sites vanaf het Paleolithicum. Om de intactheid van de bodemopbouw in kaart te brengen en te bepalen op welk niveau potentiële archeologische vindplaatsen gelegen zijn, werd geadviseerd om in eerste instantie een landschappelijk bodemonderzoek uit te voeren.

Uit het bodemonderzoek is gebleken dat de bodem ter hoogte van het onderzoeksgebied is opgebouwd uit AC profiel, bestaande uit beekafzettingen of eolische afzettingen.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek bleek dat het plangebied enkele archeologisch relevante sporen bevatte. Hierbij werden er tien sleuven en twee kijkvensters uitgegraven om uitspraak te doen over de aanwezigheid van archeologische sporen. In totaal werden elf archeologisch relevante sporen aangetroffen. Het gaat om vijf greppels, vier kuilen, een vloer en een muur. De bewaringstoestand van de sporen is matig tot slecht. De bodem binnen het plangebied is relatief zwaar verstoord waardoor oudere sporen volledig of deels verdwenen zijn. De enkele structuren die werden herkend kunnen gelinkt worden aan een woonerf

dat binnen het plangebied aanwezig is op de Atlas der Buurtwegen. De overige sporen kunnen globaal in deze periode gedateerd worden.

Door de afwezigheid van relevante structuren en de matige tot slechte bewaring is er geen potentieel voor kennisvermeerdering in de vorm van vervolgonderzoek. Het Vlaams Erfgoed Centrum adviseert daarom een vrijgave van het terrein. Het proefsleuvenonderzoek vormt daarom het einde van het archeologisch onderzoek.

Ondanks het advies tot vrijgeven van het terrein, blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten van kracht, conform artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet. De civieltechnisch uitvoerder is verplicht eventuele toevalsvondsten binnen drie dagen na ontdekking te melden bij Onroerend Erfgoed.